

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Α. ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στο κείμενό του ο Κορνήλιος Καστοριάδης επισημαίνει την ανάγκη διαμόρφωσης μιας νέας πραγματικότητας με αξίες διαφορετικές από την παραγωγή και την κατανάλωση. Παρά τη δυσκολία του εγχειρήματος πιστεύει πως απαιτείται αναδιάρθρωση των θεσμών και των ως τώρα διαμορφωμένων σχέσεων στον ανθρώπινο πολιτισμό. Αυτό θα επιτευχθεί μόνο όταν η οικονομία αρχίσει να υπηρετεί τον άνθρωπο, προκειμένου ν' αποφευχθεί η οικολογική καταστροφή και η ηθική και ψυχική αλλοτρίωση του ανθρώπου σήμερα. Ο συγγραφέας, λοιπόν, προτείνει πως πρέπει να δοθεί βαρύτητα στην «ανάπτυξη του ανθρώπου», γεγονός που προϋποθέτει δημιουργική εργασία, πιο γνήσια δημοκρατία και ανθρωπιστική παιδεία. Όλα αυτά πιστεύει πως θα δημιουργήσουν «τεράστια προβλήματα», η επίλυση των οποίων απαιτεί την αφύπνιση όλων των ανθρώπων, κυρίως με την παρέμβαση των διανοουμένων.

B1.

Ο συγγραφέας πιστεύει ότι είναι ανάγκη η εργασία να γίνει πεδίο προβολής των ικανοτήτων του ανθρώπου. Αυτό το προτείνει διότι ο εξορθολογισμός της παραγωγής σήμερα και η επιμονή στη στείρα αντίληψη της μεγιστοποίησης του κέρδους προκαλούν πλήθος προβλημάτων. Κυριότερο από αυτά είναι ο παραγκωνισμός του ανθρώπου στην παραγωγή αφού μετατρέπεται σε απλό όργανό της. Μ' αυτόν τον τρόπο τυποποιείται όπως και το προϊόν που παράγει, στερείται κάθε διάθεσης αυτενέργειας και δημιουργικού προβληματισμού. Καθίσταται, λοιπόν, αναγκαίος ο επαναπροσδιορισμός της οργάνωσης της εργασίας.

B2. ΑΝΤΩΝΥΜΑ

Κατανάλωση: Παραγωγή, εγκράτεια, υποκατανάλωση

Αναδιοργάνωση: Αποδιοργάνωση, αποσυντονισμός

Κεντρική: Περιφερειακή, δευτερεύουσα

Δεχτούν: απορρίψουν, αρνηθούν

Συμμετοχή: Αποχή, αποστασιοποίηση

B3.

• Στην τέταρτη και πέμπτη παράγραφο του κειμένου ο συγγραφέας χρησιμοποιεί ως **τρόπο πειθούς** την **επίκληση στη λογική του δέκτη**. Παράδειγμα αποτελεί ο συλλογισμός που υπάρχει στις δύο παραγράφους. Πιο συγκεκριμένα, η δομή του είναι η ακόλουθη:

α) Γενική θέση: Οι άνθρωποι, κυρίως, οι πλούσιες χώρες, πρέπει να δεχτούν ένα αξιοπρεπές, αλλά λιτό βιοτικό επίπεδο και να παραιτηθούν από την ιδέα ότι ο κεντρικός στόχος της ζωής τους είναι η αύξηση της κατανάλωσης.

β) Προκείμενη 1: Για να το δεχτούν αυτό, πρέπει να αλλάξει νόημα η ζωή τους.

γ) Προκείμενη 2: Αυτό θα γίνει με την ανάπτυξη των ανθρώπων αντί των σκουπιδοπροϊόντων.

δ) Προκείμενη 3: Η ανάπτυξη των ανθρώπων απαιτεί άλλη οργάνωση της εργασίας, πιο γνήσια δημοκρατία και άλλη οργάνωση της παιδείας.

- Τα μέσα πειθούς που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας στην 4^η και την 5^η παράγραφο του κειμένου είναι επιχειρήματα (λογικές σκέψεις) και τεκμήρια (αποδεικτικά στοιχεία). Ένα παράδειγμα είναι, η **αυθεντία** ως είδος τεκμηρίου, η άποψη του Αριστοτέλη: «ναάρχουν και ναάρχονται βάσει των νόμων». Με την άποψη αυτή ισχυροποιεί το επιχείρημά του για την ανάγκη ύπαρξης μιας άλλης οργάνωσης παιδείας.

- Επίσης, η μεταφορική έκφραση «η ανάπτυξη των ανθρώπων αντί για την ανάπτυξη των σκουπιδοπροϊόντων» συνιστά επίκληση στο συναίσθημα του δέκτη.

B4.

Ο συγγραφέας χρησιμοποιώντας ερωτήσεις στην προτελευταία παράγραφο του κειμένου επιδιώκει να αφυπνίσει τον προβληματισμό του αναγνώστη για τα αδιέξοδα που δημιουργεί η νωθρότητα της πλειοψηφίας των ανθρώπων σήμερα. Παράλληλα μεταβαίνει ομαλά στην επιλογική του θέση ότι το χρέος της αφύπνισης των ανθρώπων βαρύνει όλους όσοι έχουν συνείδηση του σοβαρού χαρακτήρα των ζητημάτων. Παράλληλα, οι ερωτήσεις αποτελούν ένα είδος έμμεσου σχολίου, καθώς εκφράζουν την αγανάκτηση του συγγραφέα για το μέγεθος των προβλημάτων που έχει δημιουργήσει η νωθρότητα του ανθρώπου σήμερα.

Γ.

Για την αποτελεσματικότητα της έκθεσης ο μαθητής έπρεπε να ετοιμάσει μια ΕΙΣΗΓΗΣΗ. Οφείλει να ακολουθήσει το συγκεκριμένο επικοινωνιακό πλαίσιο που του ζητείται.

A. ΠΡΟΛΟΓΟΣ: Αξιότιμοι συνδημότες, ως μέλος του δεκαπενταμελούς συμβουλίου του Λυκείου της περιοχής μας, θέλω πρώτα- πρώτα να εκφράσω εκ μέρους όλων των συμμαθητών μου την πεποίθηση ότι τέτοιου είδους εκδηλώσεις είναι αναγκαίες από την πλευρά των τοπικών αρχών, διότι ενισχύουν τη διάθεση συμμετοχής όλων μας σε προβλήματα που έχουν πάψει, από καιρό να είναι τοπικά. Θέμα της εκδήλωσης είναι η ποιότητα ζωής και πόσο αυτή εξαρτάται από ένα αρμονικό φυσικό περιβάλλον.

Σήμερα ωστόσο, η υπερκατανάλωση που μας διακρίνει διαταράζει επικίνδυνα αυτή τη σχέση με απρόβλεπτες συνέπειες τόσο για τον άνθρωπο όσο και για το φυσικό περιβάλλον. Πιο συγκεκριμένα...

B. ΚΥΡΙΩΣ ΘΕΜΑ:

1^ο ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ: ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΥΠΕΡΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ ΣΤΟΝ ΑΝΘΡΩΠΟ ΚΑΙ ΤΟ ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ.

α) Για τον άνθρωπο: (2 παράγραφοι)

- Στοχεύοντας στην ποσότητα των υλικών αγαθών ο άνθρωπος χάνει την ευκαιρία για μια ποιοτική ζωή. Γίνεται θύμα της εντατικής εργασίας, δεν

έχει ελεύθερο χρόνο, για να ενδοσκοπήσει και να εξωτερικεύσει την κοινωνική του διάθεση (π.χ. επικοινωνία με άλλους, ενασχόληση με την τέχνη...)

- Καταβάλλεται από άγχος, καθώς γίνεται θύμα της αντίληψης που ταυτίζει το «έχειν» με το «είναι». Γίνεται ατομικιστής, χάνει κάθε συναίσθημα, γίνεται ψυχρός και ανταγωνιστικός (Ψυχική αλλοτρίωση)
- Η μεγιστοποίηση του κέρδους τον καθιστά αμοραλιστή, δε διστάζει να εκμεταλλευτεί το συνάνθρωπο, καθώς τον αντιμετωπίζει ως μέσο και όχι ως τελικό σκοπό της δημιουργίας του. (Ηθική αλλοτρίωση)
- Ο άνθρωπος θέτει άλλες προτεραιότητες στη ζωή του (κυνήγι της ύλης) και όχι αυτές που αναδεικνύουν την κοινωνική του υπόσταση. Παύει να ενδιαφέρεται για τα κοινά, παθητικοποιείται σε βαθμό που γίνεται εύκολα θύμα κάθε μορφής προπαγάνδας (απρόβλεπτες οι συνέπειες για το μέλλον της Δημοκρατίας)

β) Για το φυσικό περιβάλλον (2 παράγραφοι)

- Το καπιταλιστικό σύστημα, στηρίζει την ύπαρξή του στη σχέση υπερπαραγωγής και υπερκατανάλωσης. Αποτέλεσμα της υπερπαραγωγής είναι η άναρχη βιομηχανική και οικονομική ανάπτυξη και η εξάντληση των φυσικών πηγών ενέργειας.
- Η βιομηχανική ανάπτυξη που στοχεύει μόνο στην υπερκατανάλωση και τη μεγιστοποίηση του κέρδους δε διέπεται από σεβασμό για τη φύση. Άλλωστε, μια τεχνολογία φιλική προς τη φύση θα ήταν οικονομικά ασύμφορη. Αποτέλεσμα : η πολύμορφη ρύπανση της ατμόσφαιρας, των υδάτων...
- Η υπερκατανάλωση δημιουργεί τα «σκουπιδοπροϊόντα», τόνους απορριμμάτων που δεν μπορεί η φύση να ανακυκλώσει, οπότε επιβαρύνεται η όλη της λειτουργία (επικίνδυνες συνέπειες στην υγεία και ψυχική ισορροπία του σύγχρονου ανθρώπου)

2^ο ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ: ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΩΝ ΠΑΡΑΠΑΝΩ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ: (3 – 4 Παράγραφοι)

1. **Ανθρωπιστική παιδεία** → Είναι ανάγκη στο σχολείο να οργανώνεται μια αγωγή που να τονίζει την αξία του ανθρώπου, να προβάλλει την μογαδικότητα της φύσης σε συνδυασμό με την ποιότητα ζωής (καλλιέργεια οικολογικής συνείδησης) → Μελέτη μαθημάτων με ανθρωπιστικό περιεχόμενο, εκδηλώσεις για τη φύση, πρόσκληση διανοουμένων σε Ημερίδες που οργανώνει το σχολείο.
2. **Μέριμνα της πολιτείας**, αν θέλει να δείξει το γνήσιο δημοκρατικό της πρόσωπο → Προστασία των νέων από τις διαφημίσεις που καλλιεργούν τη νοοτροπία της υπερκατανάλωσης. Παρέμβαση του εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης, προκειμένου τα προγράμματα που προβάλλονται να είναι πιο ποιοτικά. Να εφαρμόζονται αυστηρά οι νόμοι που αφορούν την προστασία της φύσης και την εισαγωγή της αντιρρυπαντικής τεχνολογίας στη ζωή μας. Ιδιαίτερος ο ρόλος και της τοπικής αυτοδιοίκησης.

3. **Ευθύνη των διανοούμενων** → Με άρθρα στον τύπο, συμμετοχή σε πορείες και κοινωνικές εκδηλώσεις να πρωτοστατούν στην προσπάθεια αφύπνισης του ιδεολογικά μετέωρου ανθρώπου σήμερα. Έτσι αυτός θα δέχεται τα απαιτούμενα ερεθίσματα, ώστε να θέτει φραγμό στην αλόγιστη κατανάλωση και να σέβεται τη φύση.
4. **Συνειδητοποίηση του ίδιου του ανθρώπου** → Να αντιληφθεί πως το κυνήγι της ύλης τον εγκλωβίζει στην νωθρότητα. Να αποκτήσει αυτογνωσία και αίσθηση του μέτρου. Κυρίαρχος σ' αυτή την προσπάθεια είναι ο ρόλος της οικογένειας, αφού οι μεγαλύτεροι πρέπει με τη στάση τους να αποτελούν θετικά πρότυπα για τους νεότερους. Να αξιοποιείται ο ελεύθερος χρόνος στις βάσεις του ερασιτεχνισμού, της επικοινωνίας και της επαφής με τη φύση.
5. **Παγκόσμια ενεργοποίηση** → Να αναγνωριστεί το φυσικό περιβάλλον ως τρίτη γενιά των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αυτά δηλαδή που αφορούν το ευρύτερο περιβάλλον στο οποίο ζει ο άνθρωπος και την ποιότητά του. Σημαντικός προς αυτήν την κατεύθυνση είναι ο ρόλος των Ενωμένων Εθνών, καθώς ο ΟΗΕ αποτελεί τον παγκόσμιο θεσμικό προστάτη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ : Ανακεφαλαίωση των κυρίων διαστάσεων του θέματος με τρόπο που να ακολουθείται το πλαίσιο επικοινωνίας που έχει υποδειχθεί για την περίπτωση.

Επιμέλεια: Αλέφαντος Νικόλαος, Θαλασσινού Μαρία, Φιλόλογοι